

Перерва П. Р.,
здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,
факультет податкової справи, обліку та аудиту
Науковий керівник: **Теліщук М. М.,**
ст. викладач кафедри економічної політики,
маркетингу та бізнес-аналітики
Державний податковий університет
м. Ірпінь

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Внаслідок масштабного руйнування економіки через війну ключовим завданням для України стає сприяння відновленню підприємницької активності, зокрема малого і середнього бізнесу (МСБ), що забезпечує основу національної економіки. В економічному аспекті податкове навантаження безпосередньо впливає на стимул до підприємницької діяльності: за класичною моделлю ефективності, надмірні податки можуть перетягувати «криву Лаффера», тобто при дуже високих ставках фактичні надходження зменшуються через зниження легальної бази і зростання ухилення. Для МСБ, у яких зазвичай вузька рентабельність і високий ступінь податкової еластичності, навіть відносно невеликі зміни ставок можуть суттєво вплинути на їх подальші рішення про інвестування та розширення. Отже, оптимізація податкового навантаження – з одного боку, зниження без необхідності втрачати надходження до бюджету, з іншого – стимулювання економічної активності – стає критично важливим інструментом післявоєнного економічного відновлення.

Згідно з даними Державної служби статистики України, у 2022 році середні підприємства забезпечили 44,47% обсягу реалізованої продукції, а малі – 19,05% [1]. Це свідчить про важливу роль МСБ у національній економіці. Однак, у 2024 році підприємці зіткнулися з низкою викликів у сфері оподаткування. Податковий індекс знизився до 2,64 бала з 5-ти можливих та продовжує перебувати у негативній площині, що вказує на погіршення бізнес-клімату [2]. Основними проблемами залишаються низька якість податкового законодавства, складність адміністрування податків і звітності, а також посилення фіскального тиску.

Для підтримки МСБ в умовах післявоєнного відновлення економіки необхідно впроваджувати ефективні податкові інструменти. Одним із таких є спрощена система оподаткування (ССО), яка дозволяє зменшити адміністративне навантаження та забезпечити прозорість у веденні бізнесу. Світовий досвід показує, що спеціальні податкові режими для мікробізнесу є ефективним засобом підтримки підприємництва, особливо в умовах

нестабільного правового середовища. Такі режими сприяють створенню робочих місць, боротьбі з бідністю та розвитку інноваційного потенціалу країни.

Крім того, важливо створити умови для стимулювання створення висококваліфікованих робочих місць у секторі МСБ. Це можна досягти шляхом запровадження зниженої ставки єдиного соціального внеску (ЄСВ) для роботодавців, які створюють нові робочі місця. Такий підхід дозволить зменшити витрати підприємств на оплату праці та сприятиме зниженню рівня безробіття.

Водночас, необхідно забезпечити гнучкість у зміні організаційно-правової форми ведення бізнесу без надмірних податкових витрат. Це дозволить підприємцям адаптуватися до змін ринку та масштабувати свій бізнес без ризику втрати фінансової стабільності [3].

Нарешті, для ефективної оптимізації податкового навантаження важливо впроваджувати сучасні технології в бухгалтерському обліку та залучати професійних бухгалтерів. Це дозволить уникнути помилок у звітності та забезпечити правильне застосування податкових норм, що є особливо важливим для МСБ, яке часто обмежене в ресурсах. Отже, оптимізація податкового навантаження – з одного боку, зниження без необхідності втрачати надходження до бюджету, з іншого – стимулювання економічної активності – стає критично важливим інструментом післявоєнного економічного відновлення.

Отже, у післявоєнному відновленні України малий та середній бізнес відіграє важливу роль. Щоб підтримати цей процес, важливо впроваджувати податкову політику з помірними ставками, простішими адміністративними процедурами та зрозумілими правилами переходу. Зокрема, варто зберегти й оновити спрощену систему оподаткування, стимулювати інвестиції у виробництво та енергоефективність, підтримувати місцеві податкові ініціативи та підвищувати ефективність роботи державних органів. Такий підхід допоможе зменшити тінізацію економіки, створити нові робочі місця та забезпечити стабільний розвиток, навіть в умовах обмежених ресурсів і високої нестабільності. Якщо ж тиск податкової системи зростатиме, це може лише погіршити ситуацію — збільшиться частка тіньового бізнесу, а робочих місць стане менше.

Список використаних джерел

1. Національний інститут стратегічних досліджень. *Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні як основного джерела робочих місць.* URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialnapolityka/problemy-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-v-ukrayini-yak>.

2. Європейська Бізнес Асоціація, ЕУ в Україні. *Бізнес знизив оцінку системи оподаткування у 2024 році, – опитування ЕВА.* URL:

<https://eba.com.ua/biznes-znyzyv-otsinku-systemy-opodatkovannya-u-2024-rotsi-opytuvannya-eva/>.

3. Національний інститут стратегічних досліджень. *"Щодо удосконалення податкових інструментів підтримки малого підприємництва в Україні". Аналітична записка.* URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-udoskonalennya-podatkovikh-instrumentiv-pidtrimki-malogo>.

Петришина Д. А.,
здобувачка вищої освіти, 2 курс,
обліково-фінансовий факультет
Науковий керівник: **Дубініна М. В.,**
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПЕРВИННОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ЕЛЕКТРОННИМ ДОКУМЕНТООБІГОМ

У сучасних умовах цифровізації економіки, посилені викликами воєнного стану в Україні, питання забезпечення надійного внутрішнього контролю на підприємствах набуває особливої актуальності. Аграрні підприємства, як один із ключових секторів економіки, дедалі активніше переходять до електронного документообігу, що вимагає принципово нового підходу до організації внутрішнього контролю, зокрема контролю первинної документації. Потреба в оперативному, достовірному та захищеному документообігу зростає, особливо в умовах нестабільного середовища, перебоїв з логістикою, зв'язком і ресурсами.

Електронний документообіг охоплює процеси створення, опрацювання, пересилання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів із застосуванням засобів контролю цілісності та автентичності. На відміну від традиційного паперового документообігу, електронна форма документа має низку характеристик, які трансформують підходи до внутрішнього контролю, особливо в частині первинних облікових документів, що є основою бухгалтерського обліку [1].

Особливої уваги вимагає організація внутрішнього контролю на аграрних підприємствах, де первинна документація фіксує господарські операції, пов'язані з обліком витрат, виробництва, реалізації продукції, оренди земельних ділянок, паливно-мастильних матеріалів, праці тощо. В умовах електронного документообігу контроль охоплює не лише змістовне